

PRUZSINSZKY SÁNDOR

Müller Gyula nagy naptára

Ahogy belépett a fogadó ajtaján, rögtön meglátta a sárga falragaszt. „Köröztetik!”, kiáltották az öklömnyi nagybetűk. Ahogy a kisebb betűs szövegre tévedt a tekintete, megpillantotta saját nevét az összeggel: ezer pengőforint vérdíj a sikeres feljelentőnek!

A torkában érezte megint azt a hideg tűszúrást, amit két napja, megpillantván az első osztrák járőrt a behavazott pesti utcán. (Mintha a sötét ablakok rendre azt kérdezték volna: tiszta-e a lelkiismereted?)

– Alázatos szolgája az úrnak! – Megborzongott. Megesküdött volna, hogy az előbb még senki se állt a pult mellett. A köpcös-tokás kis emberke méz-édes mosolyával közelebb lépett: – Szobát méltóztatik?

– Egy éjszakára. Egyetlenegyre.

– Csak kétszobás lakosztályaink vannak, konyhával.

– Épp ilyenre gondoltam.

A fogadós áthatóan méregette a szőke szakállas fiatalembert.

– Szabad megkérdezni... Uraságod egyedül van?

– Lát valakit még mellettem? – kérdezett vissza nyersen. Felsejlett benne, hogy már látta valahol ezt a szürke szemű, puffeteg arcot, melynek jelentéktelenségét csak a széles barkó enyhítette valamelyest.

– Szabadna a *passierscheint* vagy az útlevelet? – Az okulárét orrára csipentve, fontos mozdulattal kézbe vette a gyűrött okiratot: – Ön Kovács János úr, Tardonáról? Ha szabad kérdenem, mi a foglalkozása?

– Láthatja – mondta a fiatalember. – Lakaj vagyok – és kopott zöld pantallójára mutatott. – Laborfalvi művésznő belső inasa.

– Á, művésznő? – a köpcös úgy nézett rá, oly mohó érdeklődéssel, hogy beleremegett a tokája. – Szabadna megkérdezhetni: hol művészkedik az a művésznő?

– A Nemzeti Színházban.

– Kovács János úr, libériás inas, Tardonáról – motyogta maga elé a köpcös, miközben beírta a nevet a vendégkönyvbe. – Bejelentkezett a Marczibányi-fogadóba az 1849. év utolsó napján... – „Egek!”, gondolta a fiatalember, mert végre eszébe jutott, hol látta ezt az arcot: 1848 sugaras tavaszán a Kerepesi úton felsorakozott nemzetőrök között, az első sorban, amikor ő mint kiképzőtiszt a szuronyos puska használatát magyarázta nekik.

– A falragaszt méltóztatik nézni? Azok ott a bujkáló főkolomposok... A Kosuth, a Petőfi... No meg az a Nókai... vagy Jókai? Tetszik tudni, a másik rebellis főfirkász, akire szintén kötél vár! Nem sokan futkároznak már szabadon a főkutyák közül, hehe... A napokban akasztották a Perényit, a Szacsvayt, a Csernust meg azt a polákot, a Woronieczyt, hála a magasságos Mindenhatónak! – „Elállt az eső, rajzanak a férgek”, gondolta a szőke fiatalember undorodva, de hangosan csak ennyit mondott:

– Az első emeleti lakosztályt kérem.

Fölmentek a recsegő csigalépcsőn.

– Méltóztatik látni: két utcaszoba, alkofen, előszoba, konyha... Megfelel az úrnak?

– Kérem a kulcsot! – igyekezett szabadulni amaz, de a köpcös tovább fe-
csegett:

– Méltóztatik tudni, miféle lakosztály ez? Ezek itt, kérem tisztelettel, nem akármilyen szalák! Nem fogja elhinni, drága uram: maga a Petőfi nevű felség-
áruló lakott benne! Itt főzte ki a pártütő excesszusokat! Uraságodnak szeren-
cséje van: a berendezés garantáltan eredeti, minden úgy maradt, ahogy az
a rebellis hátrahagyta... Persze, lakbérfizetés nélkül, ahogy már azt a revolú-
ciót csinálók szokták, ugyebár... – vihogott, remegő tokával. – Valóságos bűn-
múzeum ez, uram! De beköltözhető, csupán negyven forint felár ellenében...
azonnal fizetendő, ha kérhetem...

A fiatalember nem alkudott. Kifizette a felárat is, és átvette a szobakul-
csot. Bezárkózott, mélyet sóhajtott. Megállt az ismerős tükör előtt, és meg-
szemlélte arcán a csenevész szőrzetet. „Még túlságosan hasonlítok magam-
hoz”, állapította meg, „csoda, hogy ez a pacni nem ismert föl!” Aztán arra gond-
olt: megkéri Rózát, hozzon neki a színházból valami terebélyes álszakállat,
hogy eltakarja képén a halál jelét.

Körülnézett. Megpillantotta a fogason barátja kócsagtollas kalapját. Meg-
ismerte: ez volt a költő fején azon az esős csodák napján, amikor minden el-
kezdődött. Kézbe vette: hátul a karimája egy helyen szakadt volt, s ez a felfe-
dezés most valami különös boldogsággal töltötte el.

Bement a nappali szobába. Az íróasztalon a késő délutáni nap Voltaire
mellszobrára esett: az ő ajándéka volt ez, a költő huszonegyedik születés-
napjára. Vastag porréteg fedte, világítottak rajta a porszemek, mintha fájna
neki az elsuhant idő. Mellette kávéscsésze, kiskanállal, rajta még a feketére
száradt kávé, talán az Ő ajkának lenyomatával...

Mintha megállt volna az idő, minden a helyén volt még. Körbejárt a tekin-
tete: ott függtek a falon, a magas plafon alatt valamennyien: Lafayette,
Desmoulin, Tallien, Saint-Just, Danton, Marat, Béranger... Petőfi szomjasan
hívogató nagy szellemserége. És odébb, kissé távolabb: Robespierre... Most is
úgy nézett rá az az arc, mint akkor, szomorú szikárságával. („Miért oly szomo-
rú ez az arc? A forradalom arca?” Most már tudja rá a választ.)

– Soha többé nem fogok kezét veled! – mennydörögte Sándor ugyan-
ezen képek alatt, másfél évvel azelőtt. – Méltatlan vagy a nevedhez, Marci,
ha feleségül veszed Laborfalvi Rózát! Azt a kétes nőszemélyt, akinek zabi-
gyereke van!

Ezt mondta a szabadság költője! Hihetetlen volt, de Jókai most még Sán-
dor ujjasának apró tintafoltjára is emlékezett, megmértvén vele az eltelt fi-
karcnyi idő roppant mélységét... Kínzó szomjúságot érzett. Az asztalon üres
volt a kancsó. Az ajtóhoz szaladt. Megforgatta a kulcsot a zárban. Hiába: nem
nyílt ki. Rángatta a kilincset. Dörömbölt, kiabált:

– Fogadós! Fogadós! Hozzon inni, szomjazom! – Sehol senki. „Bezártak,
csapdába kerültem!” S mint akit letaglóztak, az ágyhoz vánszorog, és rázu-
han. Emésztő, szörnyű fáradságot érez. Mintha egész eddigi élete, a Pestről,
Debrecenből, Szegedről, Aradról, Tardonáról menekülés rettenete most
egyetlen pontba sűrűsödne össze. De leginkább a tudat, hogy lépre ment.
Hagyta magát, akár egy gyerek, átlátszó csapdába csalni! Ahogy első írása
óta mindig, most is figyelte önmagát: a belső szem homályos félelemmel su-
gárzott vissza rá.

Belső zsebéből pisztolyt vett elő. Nézte a hosszú csövét: alul egy halálfej
volt bevésve. Mint egy gúnyos grimasz, gondolta. Elképzelte a boncnokot,
amint jelentését írja a titkosrendőrség részére egy bizonyos Kovács János li-
bériás inasról, akinek nincs nyoma az élők között. Köddé válni, nyomtalanul,
mintha nem is léteztünk volna, az lenne jó most, gondolta. Megtakarítani a bu-
kás szégyenét.

Valami neszt hallott a szomszéd szobából. „Tehát már itt vannak”, gondolta, és remegő kezébe fogta a pisztolyt. Soha emberfiára nem fogott még fegyvert, egy macskát se tudott volna bántani.

Erőt vett magán, átment a másik szobába. Vaksötét volt, de a spaletta részén beáramló kékes fényben – hihetetlen! – Petőfi állott.

– Megjöttél, Marci? – kérdezte mosolyogva a költő. – Már vártalak.

– Sándor! – kiáltotta a fiatalember, zsebre vágva a pisztolyt. – Nem haltál meg, hál' istennek! Halálhíredet keltik, azt tudod?

– Őszintén: tényleg örülsz ennek?

– Hogy kérdezhetsz ilyet? Félholtra váltam a hamis hírre, hogy ott fekszel egy tömegsírban, Segesvárott... De itt vagy! Élész! Én meg itt fogtam szállást, a te szobádban...

– Én meg, látod, most a tiédben. Mintha csak ennyi történt volna: szobát cseréltünk, nem hitet.

– Miről beszélsz, Sándor?

– A gyávaságodról. Hol bujkáltál eddig?

– Tardonán, a Bükk rengetegében.

– Odáig futottál? Mint a sintértől kergetett kutya? – a költő hangján egyszerre érzett gúnyt és ingerültséget. (Mint mindig, amikor egy kép megragadta a fantáziáját.)

– És te? Visszatértél ide? – Válaszul Petőfi ajkán megjelent a jól ismert felemás mosoly.

– Egyik felem az Isten előtt, a másik a Jókai Marci ágya fejenél. Ez elég megnyugtató neked, igaz?

– És régóta vársz itt rám? – Petőfi nem válaszolt. Arcáról hirtelen eltűnt a fény. Jókai arra ébredt, hogy megcsikordul az ajtón a zár. Kábultan ült fel. Lámpást tartva kezében, a fogadós rontott be egy kerek fejű férfi társaságában, aki az osztrák rendőrök egyenruháját viselte.

– Bocsánatért esedezem, Kovács úr – forgatta a szemét a kövérség. – Szabad legyen bemutatni Giese inspektor urat. – A felügyelő rémes akcentussal, de magyarul kérdezte Jókait:

– Van neked, magának lenni útlevele? – Jókai szó nélkül nyújtotta át a megviselt papírt.

– Soso. És kivel beszélget magában itt?

– Hogy én? Senkivel... – „Már az álmokat is kiszippantjátok?”, gondolta közben.

– Te megesküdni, hogy lenni ez a... – a tiszt undorodva betűzgette a nevet – ...Kovacs... Kovacs Janos? – majd választ se várva ráordított Jókaira: – Te fordítani fejedet bal! – s miközben balra fordult, Jókai némi kárörömmel látta, hogy az osztrák egy diákkorában festett önarcképevel veti össze a mostani arcát: „Ettől nem leszel túl okos, pribék!” – Jobbra neked most! – vezényelt amaz komoran.

– Nem stimmel valami az útlevelemmel? – jókedve támadt, csaknem felnevetett.

– Miért van ez írva magyar?

– Őfelsége tudtommal a nyelvet nem tiltotta még be... – A nyomozó most a körözőlevél egy példányát lobogtatta: ugyanaz a lányos képű ifjanc volt rajta.

– Eztet ember ismered?

– Sose láttam.

– Nekednek nagy szerencse.

– Az ott a Jókai, ugyebár? – fontoskodott most a fogadós. – A veres tollas suhanc. A márciusi pártütő. A Petőfi árnyéka. Erre lakott az a csibész is valahol... Bíz'isten, ezer közül is felismerném, ha megint erre tolná a képét... – „Igazad van, Sándor: árulókat kölykezett a szabadság... Ebben az emberben

csak egy jó van: a rossz memóriája... Egyszer még, ha túlélem ezt a napot, megírom a figuráját”, gondolta Jókai, s még tartott a jókedve.

– Szabad akkor... az útlevellem?

Nem kapott választ. Nyikorogva csapódott be az ajtó a spicli és a nyelvtörő nyomozó után. Csikordult a kulcs a zárban, Jókai az ágyra vetette magát. De hiába volt még mindig éjjel, most elkerülte az álom. A Hold, akár ama mindent látó szem, hideg fénnel világított.

Jókai nyugtalanul forgolódott a szűk fekhelyen. Lehunyta a szemét, és azt gondolta: „Bujócskát játszol? Csak nem ijedsz meg a saját szíved szavától, Sándor?”

Elképzelte, milyen is lenne megszakított álmának folytatása. Újra nyílna a két szobát összekötő ajtó: Petőfit hátulról világítaná meg a fény, fűrtös fejének csak a kontúrja látszana, de Jókai így is látni vélne a jól ismert garabonciás, törött mosolyt.

– Marci, Marci! Idelátom: reszketsz az új szakállad alatt... Félsz, hogy nétan még hasonlítani találnál arra a Jókai Marcira, akivel én együtt vívtam ki a sajtószabadságot?

– Fő, hogy itt vagy! – lelkesedne ő. – Tudtam én: ha élsz, még egyszer elfogsz jönni ide. A Kerepesi útra, a Marczibányi-házba. Legutolsó pesti lakásodba. – Jókai fölkelt az ágyról, előrejött, hogy jobban lássa a költőt. Az holt-sápadt, arcán-állán fekete borosta.

– Szakállt növesztettél te is?... Azelőtt nem tűrted a szőrt az álladon... Öregít, mondtad... Mi, a márciusi ifjak, nem öregedhetünk meg sohasem... S azt tudod, hogy ezer pengőforint a vérdíj mindkettőnk fejére?

– Ezer pengőforint? – nevetne Petőfi, ádámcsutkája ugrálna hosszú nyakán. – Tízketetnyi versem ára! Átkozottul értékesek lettünk... A többiekről mit tudsz?

– Nem tudok mindenkiről.

– Vasvári?

– Megölték az oláhok.

– Irinyi?

– Talpig vasban.

– Táncsics?

– Halálhírét keltik.

– Czuczor?

– Rács mögött. Az Újépületben.

– A vitéz Lenkei?

– Megőrült a várbörtönben, Aradon.

– Irányi? Bajza? Pálffy?

– Eltűntek, ki tudja, hová.

– Pöltenberg? Damjanics? – Jókai szívét hirtelen fájdalom szorította össze.

– Istenem, Sándor! Hol jártál te mostanáig?

Rossz érzése támadt. „Miért nem láthattam az arcát?” Megint megcsikorodt a zárban a kulcs. Épp amikor Petőfi alakja eltűnt. A fogadós lámpása egy őszülő férfit világított meg.

– Pálinkás jó estét Kovács János úrnak! Mifene, ezúttal a belső szobában méltóztatott szunyókálni?

– Eltévesztette az ajtót, uram! – akarta volna mondani Jókai, de ahogy közelebb lépett, döbbenet ismerte fel a jövevényben Molnár Józsefet, egykori kedves principálisát. – Nahát! – kiáltotta, de tenyerét azon nyomban szájára tapasztotta, mint aki rájön: tilosba tévedt.

– Vendéget hoztam... Látom, örül neki – kedélyeskedett a kövér. – Beszélgessenek csak! – és újra eltűnt. Molnár közelebb lépett, át akarva ölelni Jókait. Ám hőszünk ezúttal résen volt.

– Összetéveszt valakivel – mondta hátrább lépve, hidegen. A jó Molnár csak hunyorított apró szemével, hogy érti.

– Nem ismernénk egymást?

– Semmi esetre sem – kacsintott vissza Jókai.

– Molnár József vagyok, ügyvéd, Komáromból... Az úrban kit tisztelhetek?

– Kovács János, urasági komornyik.

– Komornyik? – évődött Molnár. – Ez jó, nagyon jó... Mikor hozták be magát?

– Saját lábamon jöttem.

– Szintúgy én is.

– Jól beestünk a csapdába, Molnár úr.

Az ajtó felől nesz hallatszott.

– Mi volt ez? – csodálkozott Molnár.

– Becsukták a kémlelőlyukat. Most már beszélhetünk nyíltan. – Átölelték egymást.

– Bátyámuram, láttad ezt a fogadóst? – kérdezte Jókai, halkra fogva – Azt hinnéd, csak egy setétlajos. Holott egy monumentális fül. Ez az alak egy éve még nemzetőr volt, ugyanitt. Tisztán emlékszem, milyen rikácsolva szavalta a *Nemzeti dalt*...

– Egy éve még, öcsémuram, te se voltál komornyik... Most is előttem van, ahogy először megjelentél az ügyvédi irodámban... A sötétszőke babás hajad, a tiszta, kék tekintetteddel... Meg ne haragudjál, magad voltál az ártatlanság! Kérdeztem is magamtól: ez az ember akar fiskális lenni??

– Száz éve volt – Jókai elkomorult, lehorgaszította a fejét. – Ennyit öregedett három esztendő alatt a világ.

– Te mondod ezt, drága barátom, huszonöt évesen, aki...

Jókai figyelmeztetőleg emelte fel az újját:

– Kérlek, ki ne mondd!

– *Neked* nem kéne így félned.

– Nem magam miatt.

– Persze, hisz' író vagy. Az álmaid... De ne aggódj: itt, a Marczibányi-házban biztonságban leszünk.

– Nem olvastad a falragaszokat?

– Nem volt időm... egyenest Komáromból... – Molnár nem folytatta, ideges mozdulattal simított végig a homlokán. – Azt mondod, öcsémuram, rajta vagyok a falragaszon?

– A halállistán. Együtt velem s Petőfivel.

– De miért? Én nem csináltam semmi olyasmit, ami... hisz érted... – A jó kiállítású ember a kezeit tördelte. – Én egy fia osztrákot meg nem öltem, fegyver sem volt a kezemben! A véstörvényszék ülnöke voltam ugyan, de Isten az atyám, csak papíron, mert sose üléseztünk... És ezt ők is tudják!

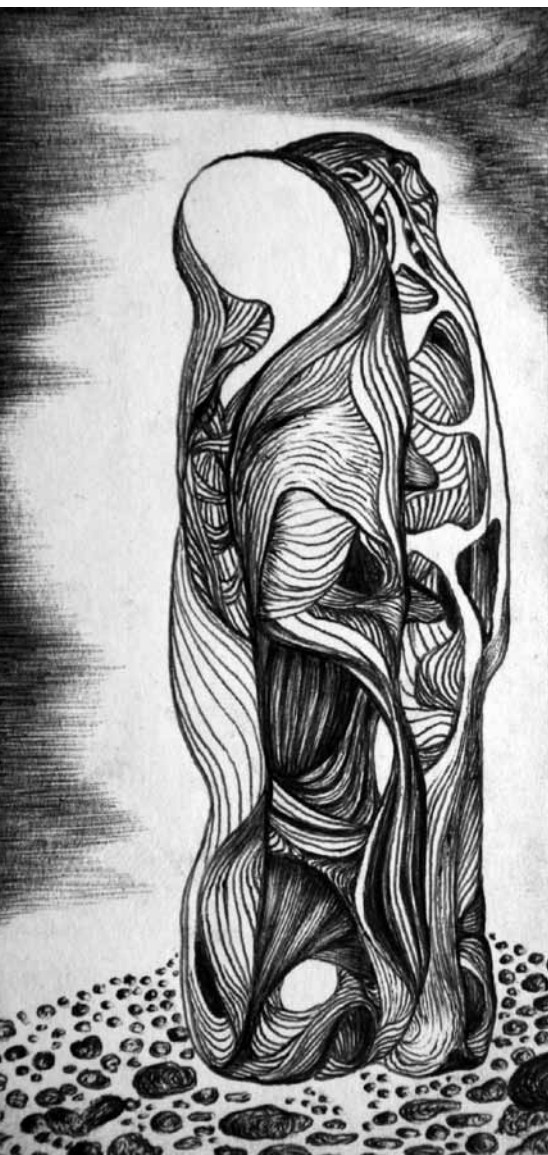
– Mikor Pestre bevonultak, legelső dolguk volt agyonlőni egy újságkihordót, és tudod, miért? Mert becsiccsentve a „Müller Gyula nagy naptárát” énekelte az utcán.

– Ezért lőtték agyon? Lehetetlen! – erősködött Molnár. De Jókai, halkra fogva, már dúdolta is a Kossuth-nóta dallamára: „Müller Gyula nagy naptára, szerkesztette Fribeisz István...”

– Ugyan, ez csak tévedés lehetett... Nem barbárok ezek. Kultúreberek, végül is... – Molnár nagy levegőt vett. – Hisz' ismered a polgári törvénykönyvüket: alapelvük a *bona fidei*, a méltányosság... Úgy hírlík, aki katonailag nem kompromittálta magát, azt nem bántják... Csak még egypár napot kell átvészelnünk, amíg a nagy retorziók lecsengenek... Ezért ajánlották nekem ezt a panziót, ahol csendben meghúzhatom magam...

– Ez itt egy börtön, nem vetted észre? Egy egérfogó. És mi beleléptünk, óvatlanul. Kezdheted számolni a perceidet.

- Mit beszélsz? A felzaklatott, lázas fantáziád...
- Próbálsz csak kimenni az ajtón! – Molnár az ajtóhoz lépett, lenyomta a kilincset, zárva volt az, kívülről. Molnár dörömbölni kezdett: – Hé, kinyitni! Kinyitni! – Semmi válasz.
- Nyugodjál meg, kedves principálisom. Ennek semmi értelme – Jókai megtapogatta inge alatt a pisztolyt. – Húzzunk sorsot.
- Minek? – Molnár keze kissé remegett, ahogy verejtékező homlokát megtörölte.
- Hogy melyikünk távozzék innen előbb – és Jókai előhúzta a pisztolyt.
- Nálad fegyver van?
- Egyetlen golyó van benne. Magamnak tartogatom.
- Örültség – vette halkra Molnár.
- Valamikor csak kinyitják újra ezt az átkozott ajtót. Ha az a kígyórikató spion belép, te szóval tartod előlről, s én lepuffantom hátulról.
- Ebből nem lesz semmi! A te finom kezedbe csak a toll való, majd inkább én! – Jókai kábultan, engedelmesen odaadta a fegyvert. Molnár kibiztosította.
- Ekkor villámgyorsan kinyílt az ajtó. A nyelvtörő felügyelő rontott be egy őrs kíséretében. Molnár a halántékához emelte és elsütötte a pisztolyt. Puhán, szinte lágyan zuhant a sovány test a padlóra. A dörrenéstől eltekintve szinte némán, gyorsan játszódott le a jelenet. Mondhatni: magától értetődően. Csak a felügyelő káromkodott: – Unerhört! Honnan ennek fegyver?
- Jókait az ájulás kerülgette. A szék támlájába kapaszkodott, mintha szakadék szélén állna. A kövér – miközben feltörölték a vért és kicipelték a holttestet – egy fél kancsó kocsisbort itatott meg vele.
- Valami lehetett a lőrében, mert egy-kettőre sötétbe borult a szoba, és kinyílt a bal oldali ajtó. A keskeny fénycsíkban Petőfi alakja derengett.
- Irigyled? Hogy meg merete tenni? – kérdezte, szinte vidáman.
- Az én kedves principálisom... Aki beajánlott az Életképekhez... Aki zsenigéimben is bátorított...
- Ehhez képest elég alamuszin viselted magad vele.
- A legtisztességesebb ember, akit valaha...
- Finnyás a végzet. Válogatós. Neki mindig a jobbak kellene. A gyengéket kiköpi.
- Mint például engem? – Jókai úgy érezte, fojtogatják az ismerős falak.
- Magad mondtad. – Soká hallgattak, farkasszemet nézve: a szeretet hullámzott bennük a kölcsönös váddal, amelyet szégyelltek egymás előtt.
- Tudom, mivel vádolsz – szólalt meg végül Jókai.
- Nagyon szerettek. Jobban, mint barátot. Te voltál bizalmam egyetlen ép oszlopa. És hová jutottál?
- Hová?
- Elárultál. Leromboltad az oszlopot.
- Igazságtalan vagy. Rettentő igazságtalan! – hördült fel Jókai.
- Volt képed az Esti Lapokba írni... Sőt: szerkeszteni! Békeüzeneteket küldözgettetek a gyilkos Kamarillának!
- Hallgass meg... Azt akartuk, hogy...
- Leváltani a népet! – torkolta le Petőfi ellentmondást nem tűrően.
- Istenem, Sándor... Ez a nép önmagát váltotta le...
- Miket beszélsz? – Petőfi szeme felizzott.
- Az óriás elesett, mielőtt legyőzték volna. Nem vetted észre?
- Az óriás? – A költő íriszéből, még ha csodálkozott is, hatalmas erő áradt. Jókai is alig tudott megállni előtte. Behunyta a szemét, akár egy vak próféta, hogy kimondhassa:
- Már Szabadszálláson szétporladt minden... Emlékezhetsz! Miért nem téged választott a nép követének? Téged: a leghitelesebb fiát? Csaknem meg-

lincseltek, mert nem hazudoztál s hízelegtél nekik, ahogy a többiek... A nép önmaga ellen fordult, Sándor! Bennem már akkor összeomlott valami.

– Benned mindig összeomlik valami. Mert gyenge fickó vagy, Marci... Laborfalvi Marci!

– Megint itt tartunk? Rózánál? Örök túske a szemedben? Csak mert engedélyed nélkül mert szeretni engem? Meg mertem érinteni a valóságot is? Képzeted lángoszlopa mellett?

– Ne félj, érted jön: csomagol tízórait, az akasztófa alá...

Igen: akkor is így vitakoztak, amikor utoljára ültek itt, az asztalnál teázva, Júlia porceláncsészéi között. Sándort ugyanígy ragadta el az indulat. Sovány mellét ugyanígy rázta a köhögés. De most, ahogy előrelépett, Móric meglátta a hatalmas vörös foltot a fehér ingén.

– Semmiség – intette le Sándor a kérdést. – Csak egy túske.

– Miféle túske?

– Egy bokor tuskéje, na – legyintett a költő türelmetlenül –, muszáj erről ennyit beszélni?

Megint fordult a kulcs a zárban. A kövér jött, ételt-italt hozott egy tálcán, letette az asztalra.

– A vacsorája.

– Nem kell.

– Holnap lesz a tárgyalásunk... Elpunnyadunk, ha nem falunk semmit.

– Vigye vissza!

– Nem eszünk, nem iszunk? Csak a puszta falakkal társalunkunk?

– Takarodjon!...

Nyikorogva csapódott az ajtó. Jókai átment a másik szobába. Senki se volt ott. Csak Voltaire homlokán lángolt hidegen az alkony.

Aztán a lemenő nap a padlóra vetette fényét, oda, ahol az előbb még Sándor állt. Üres és kiégett volt minden. Bárcsak még egyszer láthatná! Bárcsak magán érezhetné megvető pillantását! „Egy bokor tuskéje?” Jókai gyúrta, marcangolta cse-nevéssz szakállát. „Sokan vannak bennem, s az mind te vagy!”

A bejárati ajtó nyikorgása térítette magához. A fogadós jött: az arca mintha megváltozott volna. Visszatért a mézédés mosolya. Jókai nem tudta türtőztetni magát, ráordított:

– A tárgyalásom, ugye? Komédia! Ott a falragaszon az ítélet... Miért nem lőnek egyszerűen főbe?

– Nix tárgyalás. Nix ítélet. Egy kis adminisztratív hiba, hehe. Jókai Mór urat időközben törölték a listáról.

– Kovács János vagyok, a fenébe is, ezerszer mondtam!

– Hagyjuk ezt, ha kérhetem, tisztelettel – s a kövér, akár a hajdani nemzetőr a kiképzőtiszt előtt, szalutálva meghajolt.

– Követelem: azonnal vezessen a felügyelőhöz!

– Herr Giese elnézését kéri, de nagyon elfoglalt... Ha méltóztatna velem kijönni... Odakint már várják.

Azon se lepődött volna meg, ha a Marczibányi-ház kapujában Petőfi várja. „Megjöttél, Marci?” – kérdezné. – „Hol a fenében kódorogtál eddig?” Csalódást érzett, miközben Róza aszszony suttogását hallotta („Örülsz, Marci, hogy megmenekültél?”), s a nyakán felesége forró könnyei folytak. Arra gondolt, lesznek-e még rikkancsok a jövőben is, akik az utcán teli torokból eléneklik a Müller Gyula Nagy Naptárát.